Ympäristövaliokunnalle
YmV@eduskunta.fi

Asia: HE 30/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain, luonnonsuojelulain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

BirdLife Suomi kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi kesähakkuita koskevassa lainsäädäntöuudistuksessa. BirdLife pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että lintudirektiivin velvoitteita pesintöjen suojelemisesta täsmennetään lainsäädännössä. Esitys selkeyttää pesintöjen suojaa, mutta ei kaikilta osin täytä lintudirektiivin velvoitteita eikä vastaa EU-tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisua.

Esitys on lisäksi muuttunut alkuvuodesta lausunnolla olleesta huomattavasti, minkä vuoksi esitämme valiokunnalle, että se palauttaa lakiesityksen valmisteluun ja uudelle lausuntokierrokselle.

BirdLifen mielestä pesimäaikaisista hakkuista kokonaan luopuminen olisi perusteltua ja esitettyä selkeämpi ratkaisu metsätoimijoiden, viranomaisten ja lain noudattamisen valvonnan kannalta.

Tutkimusten perusteella jokaisella Suomen metsähehtaarilla on oletettavasti lintujen pesiä. Lintujen pesien havaitseminen on vaikeaa ja sen, ettei pesintöjä ole, toteaminen etukäteen, esimerkiksi viikkoja ennen hakkuuta, on mahdotonta.

Lakiehdotuksen mukaan kyse ei olisi tahallisesta pesinnän tuhoamisesta, mikäli ennalta ehkäisevät toimet olisi tehty. Esitysluonnoksessa jää kuitenkin epäselväksi, mitä ovat ne velvoittavat ennen hakkuuta tehdyt ennaltaehkäisevät toimenpiteet, joiden avulla varmistetaan, että riski pesän tahattomaan tuhoutumiseen on pieni.

Selvitysvastuuta, tarvittavia toimenpiteitä ja niiden dokumentoimista tulee tarkentaa lakiin. Riittävällä dokumentoinnilla viranomaiset ja muut toimijat voivat tarkistaa, mitä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä kullakin hakkuulohkolla on tehty pesien tuhoutumisen välttämiseksi. Kyse on viime kädessä lintudirektiivin voimaansaattamisesta, mikä edellyttää, että lain noudattamista voidaan valvoa.

Metsälakiin lisättäväksi ehdotettu tahallisuutta koskeva 10 c § 5 momentin kohta on tarpeeton, koska lainsäädännössä ei ole tapana todeta, että noudattamalla lakia ei riko lakia. Jos vaaditut toimenpiteet on tehty, kyse ei voi olla kiellonvastaisesta menettelystä.

Esitysluonnos ei vastaa EU-tuomioistuimen ratkaisuihin ja lintudirektiivin velvoitteisiin myöskään siltä osin, että alueella katsotaan olevan pesintä vain silloin, jos löydetään pesä. Lintudirektiiviä koskevan ennakkoratkaisun mukaan pesinnän osoitukseksi riittää jo pesintään viittaava havainto, kuten laulava tai varoitteleva lintu. Itse pesää ei tarvitse havaita. Toimijan selonottovelvollisuus syntyy siis ennakkoratkaisun perusteella hyvin matalalla kynnyksellä.

Lakiesityksessä on määritelty alueet, joilla pesimäaikaiset hakkuut olisivat aina kiellettyjä. Määritelmä noudattaa osin esimerkiksi nykyisiä metsänhoidon suosituksia tai sertifiointijärjestelmien vaatimuksia. Esityksestä saa kuvan, että tämä olisi pesintöjen turvaamisen suhteen riittävää. Alueet kattavat kuitenkin pinta-alallisesti hyvin pienen osuuden Suomen metsäpinta-alasta. Voore Mets-päätöksen mukaan linnuston tiheydellä tai elinympäristöllä ei ole merkitystä direktiivin tulkinnassa. Pesien tuhoaminen on yksiselitteisesti kiellettyä kaikissa elinympäristöissä. Alueet, joilla linnuston tiheys on keskimäärin suuri, on lähtökohtaisesti hyvä rajata automaattisesti pesimäaikaisten hakkuiden ulkopuolelle, mutta kiellon tulisi kattaa laajempi joukko elinympäristöjä.

Esityksen vaatimus lehtipuuvaltaisuudesta ei ole linnustollisesti riittävä, vaan pesimäaikaisen hakkuukiellon tulisi kattaa esityksessä mainitut rehevät kasvupaikkatyypit valtapuulajista riippumatta. Tämä olisi myös käytännön toimijoille helpompi ratkaisu. Esityksen korpia koskeva määrittely ei vastaa korpien luonnontieteellistä määritelmää eikä luontotyyppien tulkintasuosituksia, ja jättää linnustollisesti arvokkaita korpityyppejä pesimäaikaisen suojan ulkopuolelle.

Linnuston pesimätiheydet ovat keskimääräistä suurempia myös peltojen reunametsissä ja rantametsissä. Esityksessä rantametsät on huomioitu, mutta suojavyöhyke on määritelty riittämättömän kapeaksi. Hakkuukiellon tulisi lisäksi koskea myös peltojen reunametsiä sekä suojelualueisiin rajoittuvia metsiä.

Vastustamme esitettyä muutosta LSL:n 82 §:än. Esitys heikentää nykyistä lakia, monimutkaistaa lain noudattamista ja on osin ristiriitainen lintudirektiivin tavoitteiden kanssa. Lakiin kirjattu vaatimus käsitellä uhanalaisia ja harvalukuisia lajeja eri tavoin kuin muita lintulajeja, asettaa rakennustoiminnan ja maatalouden harjoittajille sekä metsänomistajille ja hakkuuoikeuden haltijoille velvollisuuden tunnistaa esiintyvät lajit. Tämä vaatii poikkeuksellisen hyvää lintujen tunnistustaitoa. Muutoksen myötä toimijoille tulisi, kun alueella esiintyy uhanalainen, harvalukuinen lintulaji, velvollisuus tehdä ja dokumentoida arvio siitä, ettei toiminnan tuottama häirintä haittaa lisääntymistä tai lajin suojelutavoitteiden saavuttamista. Suomen lintulajeista kolmannes on uhanalaisia, minkä vuoksi tarve arvion tekemiseen syntyy verraten usein. Hallituksen esityksessä tarpeen todetaan koskevan lähinnä petolintuja, vaikka metsälinnuista esimerkiksi harvalukuinen, erittäin uhanalainen ja häiriöherkkä kuhankeittäjä on suuressa vaarassa hävitä Suomesta, ja muita kuin metsälajeja ei ole perusteluissa käsitelty, vaikka lakimuutos koskee myös muita elinympäristöjä ja niillä esiintyviä lajeja.

Esityksessä luonnonsuojelun tietojärjestelmissä olevien sensitiivisten luontotietojen saatavuutta muutettaisiin siten, että maanomistajalla olisi oikeus saada tiedot lajiesiintymistä. Mielestämme LSL 120 §:än ei pidä tehdä muutoksia, vaan toimia nykykäytännön mukaan, jossa viranomaiset tarkistavat lajitiedot metsänkäyttöilmoituksen saatuaan. Monet luontotiedot ovat sensitiivisiä siksi, että lajeihin tai luontotyyppeihin kohdistuu uhkaa. Petolinnuista useat ovat uhanalaisia ja vähentyneitä, ja niiden pesintöihin kohdistuu edelleen myös tahallista vainoa. Pidämme merkittävänä riskinä petolintujen vainon lisääntymistä tiedon saatavuuden muutosten myötä. Tätä riskiä ei ole käsitelty esityksen vaikutusten arvioinnissa, eikä muutosta ollut mukana lausuntovaiheen lakiesityksessä.

Lisätietoja

- Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja, aki.arkiomaa@birdlife.fi, puh. 010 406 6207
- Tero Toivanen, suojeluasiantuntija, tero.toivanen@birdlife.fi, puh. 010 406 6203